

Charles Groenhuijsen: Oorlog in Irak.

Uitgeverij Balans: www.uitgeverijbalans.nl, 2003; 174 blz.; € 13,50
ISBN 90-5018-609-2

Dit is een persoonlijk dagboek van Charles Groenhuijsen, correspondent van het NOS-journaal in Washington DC. Hierin volgt hij de ontwikkelingen in de laatste weken vóór de oorlog in Irak en in de weken die eindigen met de val van Bagdad 'en het verkuimelen van het Saddam-regime' (de periode 6 maart-10 april 2003). Het winnen van de oorlog, zo tekent Groenhuijsen aan, is hoogstens een begin. Er is nog een lange weg te gaan bij het winnen van de vrede en richting democratie. Hij beklemtoont dat de opinies in het dagboek de zijne zijn en niet die van de NOS. In zijn nawoord zet hij de positieve en negatieve gevolgen van de ingreep op een rijtje. Een afgewogen oordeel is echter pas op langere termijn mogelijk. Toch moet een van de lessen zijn: 'Niet nog een keer zo.' 'Want ook een supermacht kan het niet alleen.' Zeker is dat '[s]ucces of falen in dit stoutmoedige politiek avontuur beslissend is voor de politieke erfenis van George Bush' en dat de Irakezen verlost zijn van de gruwelijke wreedheden van Saddam Hoessein. De nabestaanden van al die doden die hij op zijn geweten heeft, 'maar ook de overlevenden begrijpen beter dan wie ook de betekenis van de optimistische naam van deze oorlog: Operation Iraqi Freedom' (blz. 167-169). Reageren op Groenhuijsens dagboek is mogelijk via Irakboek@aol.com. Onder de titel 'Newslinks' geeft hij een lange lijst met internetadressen van instellingen die zich op de een of andere wijze over de oorlog hebben uitgelaten (F.v.d.B.)

Wilson P. Dizard Jr: Inventing Public Diplomacy. The Story of the U.S Information Agency.

Boulder (Colorado): Lynne Rienner Publishers, Inc., 2004; xv + 255 blz.; \$ 49,95
ISBN 1-58826-288-X

In deze studie stelt Dizard jr. de geschiedenis van de *United States Information Agency* (USIA) als instrument van de Amerikaanse buitenlandse politiek te boek. Dit overheidsorgaan (dat zijn oorsprong vindt in de Tweede Wereldoorlog) werd in 1953, midden in de Koude Oorlog, opgericht, en beëindigde zijn bestaan in 1999, toen zijn activiteiten werden overgeheveld naar het *State Department*. De auteur kwalificeert de USIA als 'a government bureau with a mission to present a full and fair picture of the United States to the world' (blz. xiii); hij gaat nauwgezet oorsprong, doel en activiteiten van het bureau na. 'Overall, it was the biggest information and cultural effort ever mounted by one society to influence the attitudes and actions of men and women beyond its borders.' (blz. 4) Een van de achterliggende doelstellingen was de erosie van het communisme in de wereld. Tot de activiteiten van de USIA behoorden de radiozender *The Voice of America*; de publikatie en verspreiding via diverse media van grote hoeveelheden materiaal ter uiteenzetting van de bedoelingen, de leefwijze, de cultuur en de opvattingen van de Verenigde Staten; cursussen in Engelse taal; en studentenuitwisselingen, onder meer via de bekende Fulbright-beurzen. In het laatste hoofdstuk geeft de auteur een kritische beschouwing van de wijze waarop de huidige regering vorm geeft aan 'public diplomacy' en hoe zij in dezen reageerde op de terroristische aanslagen in 2001. De auteur was van 1951 tot 1980 werkzaam bij het *State Department* en de USIA. (F.v.d.B.)

Guido Snel (red.): Alter Ego. Twenty Confronting Views on the European Experience.

Amsterdam: Salomé/Amsterdam University Press (voor de European Cultural Foundation), 2004; 160 blz.; € 14,50
ISBN 90-5356-688-0

Deze bundel over 'Het Andere Ik' is een initiatief van de Europese Culturele Stichting, een niet-gouvernementele organisatie die culturele en educatieve activiteiten voor een geïntegreerd Europa ondersteunt. Daarin zijn twintig essays van en interviews met kunstenaars, politici, wetenschapslieden en schrijvers uit landen binnen en buiten de EU bijeengebracht. Er wordt over de gevoelens en percepties gesproken met betrekking tot 'Europa'. Ingedeelde in vier clusters stelt *Alter Ego* zich ten doel aan te tonen dat 'eenheid in verscheidenheid' geen paradox hoeft te zijn. Het bestaan van meervoudige identiteiten, een gevoel van verbondenheid met meer contexten tegelijk, is daarom een centraal thema. In het eerste cluster ('Beauty and the East') komt de tweeslachtigheid van het beeld en zelfbeeld van een 'Oost-Europeaan' na 1989 aan bod. Hoe valt deze identiteit te combineren met de 'Europese'? En vormt deze laatste een bedreiging of eerder een uitdaging voor bijvoorbeeld een Oost-Europese schrijver? En vanwaar al die zelfanalyse van de Oost-Europeanen, terwijl de West-Europeanen daar geen behoefte aan hebben? In het tweede deel ('Heimat and its (Dis)contents') wagen de auteurs zich aan bespiegelingen over de toekomst van de nationale staat in de uitbreidende Unie. Ze komen daarbij tot uiteenlopende conclusies. Het derde deel ('Intimate Geographies') gaat over de identiteitsveranderingen van telkens één persoon in een tijdspectief. In één van die bijdragen leest een Wit-Russische auteur vervreemd

haar dagboek dat ze in de sovjetijd geschreven had. 'The Uses of Diversity' ten slotte portretteert mensen die – zoals Abdelkader Benali, een Nederlandse schrijver van Marokkaanse afkomst – met twee verschillende identiteiten leven. Het boek biedt aansprekende en inspirerende lectuur, die niet in één adem uitgelezen hoeft te worden. Ook aan te raden voor beleidsmakers die willen weten hoe burgers elders over Europa denken. (K.K.)

Thierry Tardy (red.): Peace Operations After 11 september 2001. Londen/New York: Frank Cass, 2004; xvii + 204 blz. (met register); £ 50,- ISBN 0-7146-5647-X

Deskundigen uit de Verenigde Staten en Europa op het gebied van vredesoperaties schreven de tien essays die deze bundel telt. Redacteur Tardy is verbonden aan de 'Geneva Centre for Security Policy', de instelling die de publikatie mogelijk maakte. Op de achtergrond staat de vraag wat de invloed is van '9/11' en de daarop volgende oorlogen tegen de Taliban en Irak, op de politieke agenda's van staten, internationale en regionale organisaties en NGO's, wat hun bemoeienissen met vredesoperaties betreft. De bundel bestaat uit twee delen. Het eerste is getiteld 'The Response of State Actors'. De auteurs analyseren de VN-operaties 'in het licht van de 11e september', alsmede de huidige houding van Amerika en Europa waar het vredesoperaties en terrorismebestrijding betreft. Hier treft men ook een artikel aan van de hand van Dick Leurdijk, verbonden aan Clingendael, over de 'shifting priorities' van de NAVO. Leurdijks conclusie is dat ondersteuning van vredesoperaties door de NAVO thans waarschijnlijk een minder prominente plaats zal innemen dan in de jaren '90 het geval was: 'the biggest challenge for future peace

support operations, probably, will be the war on terrorism.' (blz. 76) In het tweede deel, 'Inside Peace Operations', worden lessen getrokken uit vredesoperaties. Zo is er een artikel over de VN-missie in Bosnië en Herzegovina, over de bestrijding van georganiseerde misdaad en terrorisme 'through law enforcement and capacity building'. Ook komt de houding van NGO's aan bod. Voor de NGO's, aldus de auteur van het desbetreffend artikel, is op conceptueel gebied weinig veranderd; maar de wereld is voor hen veel onzekerder en gevaarlijker geworden. Hier treft men tevens een verhandeling aan over wat te doen tegen opstandelingen ('insurgents') tijdens vredesoperaties. In een inleidend artikel had redacteur Tardy gewaarschuwd dat men voorzichtig moest zijn met het leggen van een verband tussen de gebeurtenissen van 11 september en vredesoperaties. In een samenvattend artikel blijkt dat de meningen van de auteurs verdeeld zijn: men signaleerde zowel continuïteit als verandering in de manier en optiek van vredesoperaties. Dat veranderingen, gezien de gevaren van terrorisme waarmee men wordt geconfronteerd, nodig zijn, is echter duidelijk. (F.v.d.B.)

Michael Pugh & Waheguru Pal Singh Sidhu (red.): The United Nations and Regional Security. Europe and Beyond (A Project of the International Peace Academy). Boulder/Londen: Lynne Rienner Publishers, Inc., 2003; x + 309 blz.; \$ 22,50 ISBN 1-58826-232-4

Gedurende de Koude Oorlog zag men weinig heil in coöperatie tussen de VN met hun wereldomvattend collectief veiligheidsarrangement en de NAVO met haar regionaal collectief verdedigingsmechanisme. Dit veranderde echter vooral door de ontwikkelingen op

de Balkan waar VN, NAVO en Europese veiligheidsorganisaties 'were thrust together'. De 14 essays in deze bundel, waaraan wetenschapslieden uit alle streken van de wereld meewerkten, zijn aan deze ontwikkeling gewijd. De essays zijn gerangschikt onder vier hoofden. In Deel 1, 'The UN and Regionalization', wordt het verschijnsel van de regionalisatie van de vredesacties aan de orde gesteld en wordt aan de hand van voorbeelden uit de praktijk (de operaties in Haïti, Bosnië en Herzegovina, Ethiopië en Eritrea, en Oost-Timor) de voor- en nadelen van een regionalisatie van vredesoperaties nagegaan. In deel 2 komen de relaties tussen VN, NAVO en andere Europese veiligheidsorganisaties, zoals de OVSE, aan de orde. Hier treft men een artikel aan van de hand van D. Leurdijk (verbonden aan Instituut Clingendael) over de relatie tussen de VN en de NAVO in het conflict op de Balkan. Zijn eindconclusie is dat de NAVO onder alle omstandigheden haar opties open wil houden, hetgeen verklaart dat zij (in tegenstelling tot wat men in het verleden wel eens heeft beweerd) waarschijnlijk niet geïnteresseerd is in een verdere formalisering van haar relatie met de VN 'beyond the existing institutional framework and beyond the ad hoc operational "peacebuilding" frameworks in the field in BiH and Kosovo' (blz. 72). In deel 3 komen de vredesoperaties onder de noemer van 'Security Sector Reform' op de Balkan aan de orde. In dit deel worden ook onderwerpen als herleving van het juridische systeem en het strafrecht in Kosovo en versterking van het inheemse politieke vermogen en van de rechtstaat op de Balkan behandeld. In deel 4 worden de diverse regionale perspectieven behandeld: de regionalisatie van de vredesproblematiek in Azië; het nieuwe activisme van de OAS (Organisatie van Amerikaanse Staten); en de regionalisatie van vredesoperaties in Afrika. (F.v.d.B.)